

Kovacı Dede Camii

Yavuz Selim Ortaokulu'nu geçince biraz ileride aynı
hizada Kovacı Dede Camii ve haziresi önündeyiz.
(Atikali Mahallesi, 1373 ada, 17 parsel)

Fatih devri Halvetî şeyhlerinden Kovacı Dede (Şeyh Şücaeddin Halvetî) tarafından zaviye olarak yaptırılmış, şeyh efendi vefat edince de zaviyesinin mihrabı önündeki türbeye gömülmüştü. Gazi Evrenos soyundan gelen Vardarı Şeyhzâde Şeyh Mehmed Efendi (ö. H.1075, M.1664-65) tarafından minber ilâvesiyle mescide dönüştürülen yapıya, IV. Mehmed zamanında bir de medrese ilâve edilmişti.

Geçen yüzyılın başlarında, 1914'te ahşap medresenin on bir hücreli hâlâ ayakta idi. Daha sonra büsbütün harap olup yıkılmış, sade minaresi ayakta kalabilmiş bu erken devir hatırasının karşısında Şeyhülislâm Yahya Efendi ve Şeyhülislâm Zekeriya Efendi'nin medreselerinin de bu tarihlerde sade arsası kalmıştı. Bu iki şeyhülislâmın mezarları da Draman'a giden dar yolu genişletme çalışmalarında ortadan kaldırılmıştı. Revnakoğlu notlarında Kovacı Dede, *Hadîka*'dan istifadeyle şöyle yer bulur (162:396):

Kovacı Dede, Fatih devrinin büyük sofilerindendir. Zamanının Halvetiyye şeyhleri arasında manevî kemali ve cezbesiyle geniş şöhret yapmıştır. Kendisine "Şeyh Sevindük" de denilir; asıl ismi "Şeyh Şücâüddîn-i Halvetî"dir. Sultan II. Beyazıt zamanına kadar yaşamış ve H.900 (M.1494-95)te vefat ederek Çarşamba'da kendi ismi ile bilinen mescit ve tekkesinin haziresinde hususî türbeye gömülmüştür. *Târîh-i Osmânî* isimli yazma eserde "Şeyh-i müşârû-nileyhin merkad-i şerifleri İstanbul'da ise de semti kayden müsbet değildir" denilmesi tamamıyla yanlıştır.

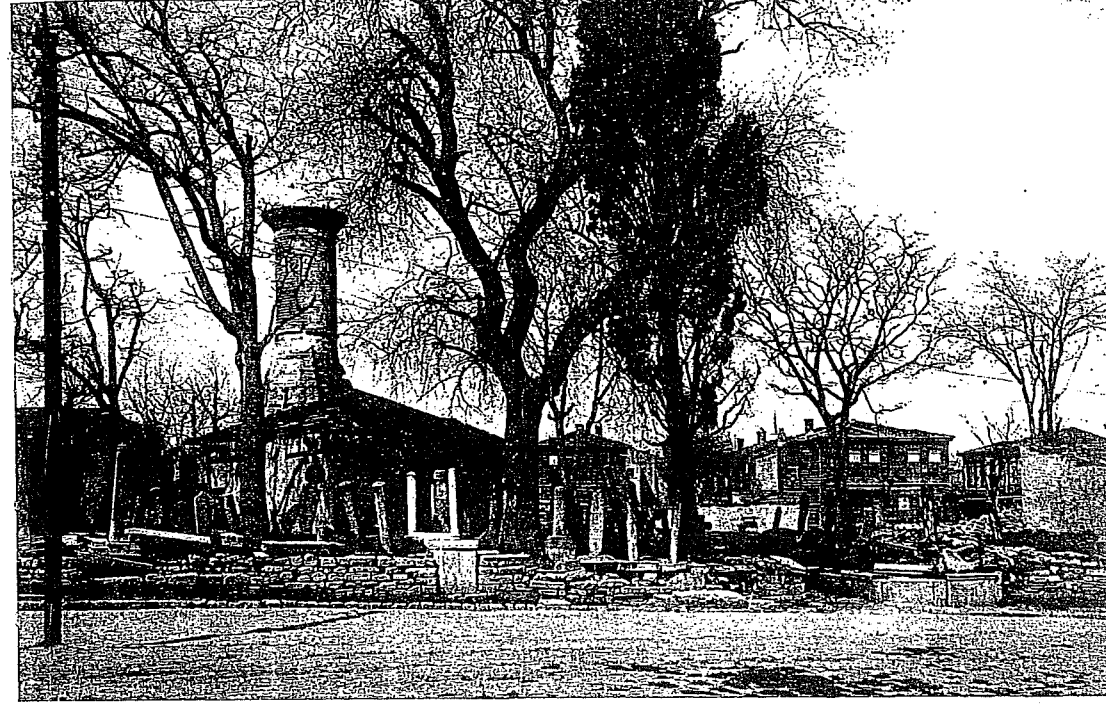
Şimdi yalnız boş arsası görülen Kazasker Mustafa Efendi Medresesi'nin karşısındaki Kovacı Dede Mezarlığı'nda Şeyhülislâm Ankaralı Mehmed Emin Efendi, ulemeden Vardaryenice Şeyhzâde Mehmed Efendi, Manyasizâde Refik Bey gibi tanınmış simaların da medfun bulunduğu görülmektedir. Kovacı Dede'nin vefatından sonra bu tekke Merkez Efendi'nin bir müddet şeyhlik ettiği rivayet olunur.

Meşhur Türk Hukukçuları'nda Kovacı Dede haziresinde medfun Manyasizâde Refik Bey vesilesiyle yer alan aşağıdaki iktibasta Kovacı Dede haziresi ve karşısındaki medreselerin vaziyetine temas edilir (139:260):

Kovacı Dede Mezarlığı denmekte maruf olan bu kabristanda Fatih Sultan Mehmed'in kovacıbaşısı da gömüldüğü için onun ismine izafe edilmiştir. Mezarlık vaktiyle çok genişmiş, burada bir de cami varmış ki hâlen yıkık, harap minaresinin gövdesi durmaktadır. Bu mezarlığın karşı tarafında Şeyhülislâm

Mustafa Koç, Revnakoğlu'nun İstanbul'u: İstanbul'un iç tarihi: Fatih, c. 2,
İstanbul: Fatih Belediyesi, 2021.
İSAM DN. 293771

Kovacı Dede
(Sevindik Dede)

Kovacı Dede Camii 1939'da
(Encümen arşivi)

Zekeriya ve Yahya Efendilerin mezarları bulunmaktaymış. Fatih Camii'nden gelip Çarşamba'ya giden dar yol, Kovacı Dede Mezarlığı ile şeyhülislâmların gömülü bulunduğu etrafı duvarla çevrili mezarlığı birbirinden ayırmış. Bilâhare yolu genişletmek için Zekeriya Efendi ile Yahya Efendi'nin mezarları yıkılmış, yola kalbolmuş. İnsafsız kazmalar bu iki güzide âlimin mezarlarını hâk ile yeksan etmişler. O civarın kadirşinas halkı şeyhülislâmlarının mezarlarının yıkılmaması için amelelere bir müddet mani olmuşlar, hatta söylenelelere göre mazbata da yapmışlar, İstanbul valiliğine, Ankara'ya göndermişler, fakat hiçbir makam bu itirazları nazarıtibara almamış. Mezarlar yıkıldıktan sonra halk, şeyhülislâmların mezarlarından çıkan kemik parçalarını toplayıp yolun karşı tarafındaki Kovacı Dede'nin mezarının yanı başına gömmüşler, bu sebeple her iki şeyhülislâmın mezarlarından iz dahi kalmamıştır. Asâr-ı Müfide Kütüphanesi tarafından 1334 senesinde çıkarılmış bir kitapta Yahya